

การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทสังคมร่วมสมัย*

THE USE OF ENGLISH FOR COMMUNICATION IN CONTEMPORARY SOCIAL CONTEXTS

วันชัย จิงวิบูลย์สถิตย์¹, ศิริลักษณ์ เส็งมี², อุไร ตั้งวิจิตรพันธ์³, สุทธิรา เกษมราษฎร์⁴,

ทิพย์พรรณ สำราญจิตร⁵, สุรภา สำเริง⁶ และ ฉลาด สมพงษ์⁷

Wanchai Chungwiboonsatid¹, Sirilak Sengmee², Urai Tangwijitpan³, Sutthira Kasemrad⁴,

Tippun Sumranjit⁵, Surapha Sumroeng⁶ and Chalad Sompong⁷

¹วิทยาลัยสงฆ์ระยอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Rayong Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

²⁻⁷ข้าราชการครูบำนาญ

²⁻⁷Government Retired Teachers, Thailand

Corresponding Author's Email: dr.wanchai.c@gmail.com

วันที่รับบทความ : 16 ตุลาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 26 ตุลาคม 2568; วันตอบรับบทความ : 28 ตุลาคม 2568

Received 16 October 2025; Revised 26 October 2025; Accepted 28 October 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทสังคมร่วมสมัย” มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายแนวคิดและกระบวนการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นช่วงเวลาภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ การทำงาน และการดำรงชีวิตในสังคมโลกาภิวัตน์ เนื้อหามุ่งเน้นการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง และส่งเสริมการใช้ภาษาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการพัฒนา

Citation:

* วันชัย จิงวิบูลย์สถิตย์, ศิริลักษณ์ เส็งมี, อุไร ตั้งวิจิตรพันธ์, สุทธิรา เกษมราษฎร์, ทิพย์พรรณ สำราญจิตร, สุรภา สำเริง และ ฉลาด สมพงษ์. (2568). การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทสังคมร่วมสมัย. ว

ารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(5), 1011-1025.

Wanchai Chungwiboonsatid, Sirilak Sengmee, Urai Tangwijitpan, Sutthira Kasemrad, Tippun Sumranjit, Surapha Sumroeng and Chalad Sompong. (2025). The Use Of English For Communication In Contemporary Social Contexts. Modern Academic Development And Promotion Journal, 3(5), 1011-1025.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ความสามารถทางภาษาด้านโครงสร้างไวยากรณ์ควบคู่กับทักษะการฟังและการพูดอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด และความรู้สึก ตลอดจนสร้างความเข้าใจอันดีในสังคม กระบวนการสื่อสารพื้นฐานประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร โดยมีการตอบสนองกลับ (Feedback) เพื่อประเมินประสิทธิผลของการสื่อสาร การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลและสังคมการทำงานแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องการบุคลากรที่สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางสำคัญคือการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของภาษาอังกฤษ ส่งเสริมเจตคติเชิงบวกผ่านบทเรียนที่สนุกสนาน มีส่วนร่วม และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เพื่อให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร, บริบทสังคมร่วมสมัย, ทักษะในศตวรรษที่ 21

Abstract

The academic article titled “The Use of English for Communication in Contemporary Social Contexts” aims to explain the concepts and processes involved in using English as a means of communication in today’s society, where the English language plays a vital role in learning, working, and daily life in a globalized world. The discussion emphasizes the use of various learning activities that connect classroom practices with real-life situations, focusing on developing grammatical competence alongside listening and speaking skills for effective communication.

Teachers play a crucial role in empowering learners to use English as a tool for accessing knowledge, exchanging information, ideas, and emotions, and fostering mutual understanding within society. The basic communication process consists of four main components: sender, message, medium, and receiver, with feedback serving as an indicator of communication effectiveness.

Developing English communication skills is therefore essential, particularly in the digital age and the 21st-century workforce, where effective communication is a key competency. The significant pedagogical approach lies in motivating learners to recognize the importance of English, promoting positive attitudes through engaging, participatory, and life-related lessons to ensure sustainable language learning outcomes.

Keywords: English for Communication; Contemporary Social Contexts; 21st Century Skills

บทนำ

ในยุคสังคมร่วมสมัย ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทั้งในประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตของผู้คนที่มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งในด้านเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่การก่อเกิดของสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) ที่ผู้คนจากหลากหลายประเทศเข้ามาอยู่อาศัยและทำงานร่วมกัน การศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในโลกยุคใหม่

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ “ภาษาอังกฤษ” เป็นวิชาภาษาต่างประเทศที่สำคัญ เนื่องจากภาษาอังกฤษมีบทบาทเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างบุคคล การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และการเข้าถึงองค์ความรู้ในระดับสากล ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษว่าเป็นประเด็นพัฒนาที่สังคมไทยให้ความสนใจอย่างจริงจัง โดยเฉพาะภายหลังการก่อตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ที่กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง (English as a Lingua Franca) ในการสื่อสารระหว่างประเทศสมาชิกทั้งสิบประเทศ ซึ่งส่งผลให้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของคนไทยกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางเศรษฐกิจและสังคม

ในบริบทดังกล่าว การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยจึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยเฉพาะทักษะการฟังและพูดซึ่งเป็นพื้นฐานของการสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติจริง ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออกทางภาษา การเรียนรู้ควรบูรณาการความรู้ด้านโครงสร้างไวยากรณ์ (Grammar) ควบคู่กับทักษะการใช้ภาษา (Language Skills) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างประโยคและถ่ายทอดความหมายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ในขณะเดียวกัน ทักษะภาษาอังกฤษยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบทการทำงานยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะในองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีการติดต่อสื่อสารกับนานาชาติประเทศอย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว ไม่เพียงแต่สร้างความมั่นใจและภาพลักษณ์ที่เป็นมืออาชีพ แต่ยังส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานและการพัฒนาทางอาชีพในอนาคต ดังนั้น การส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว และได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ และการพัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและใช้ภาษาอังกฤษในบริบทจริงให้มากที่สุด ทั้งในห้องเรียนและชีวิตประจำวัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการสื่อสารอย่างรอบด้าน

ดังนั้น การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทสังคมร่วมสมัย จึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต การศึกษา และการทำงานในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาทักษะด้านภาษาไม่เพียงเป็นการเสริมสร้างศักยภาพส่วนบุคคล แต่ยังเป็นรากฐานในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลกอย่างยั่งยืน

หลักการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ในสังคมร่วมสมัย ภาษาอังกฤษทำหน้าที่เป็น “ภาษากลาง” สำหรับการสื่อสารระหว่างผู้คนต่างภาษา ใช้ในการเข้าถึงองค์ความรู้ การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน ข้อมูลข่าวสารรอบตัว ตั้งแต่ป้ายประกาศ สื่อสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ ไปจนถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ล้วนมีภาษาอังกฤษแทรกอยู่เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ผู้มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษย่อม

ได้เปรียบในการศึกษา การประกอบอาชีพ และการพัฒนาทักษะชีวิต โดยเฉพาะในบริบทการท่องเที่ยวและบริการที่ต้องติดต่อกับชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง สถานประกอบการและผู้ให้บริการจึงควรพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อยกระดับคุณภาพบริการและสร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน (นฤมล จิตรเอื้อ และเชมมารี รักชูชีพ, 2568) นอกจากนี้ ในมิติธุรกิจ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลหลักในการติดต่อสื่อสาร องค์กรจึงให้ความสำคัญกับบุคลากรที่มีทักษะภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะทักษะการพูด ซึ่งสัมพันธ์กับโอกาสก้าวหน้าในวิชาชีพ (สุริน ร่วมคำ และคณะ, 2568)

แนวคิดการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) เน้น การใช้ภาษาในสถานการณ์จริง มากกว่าการท่องจำกฎไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว ให้ความสำคัญกับ ความคล่องแคล่ว (fluency) ควบคู่ ความถูกต้อง (accuracy) ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น เกม สวมบทบาท อภิปราย งานปฏิบัติ กลุ่มย่อย/จับคู่ และเปิดโอกาสให้ครูทำหน้าที่เป็น ผู้อำนวยความสะดวก และ ผู้ร่วมสื่อสาร เพื่อเป็นแบบอย่างทางภาษา (วิภาดา ประสารทรัพย์, 2542 : 66-95)

ในระดับยุทธศาสตร์ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จมักใช้ กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา (language learning strategies) อย่างเป็นระบบ เช่น การวางแผน การกำกับตนเอง การประเมินตนเอง การจดบันทึกและสรุปความ ตลอดจนการใช้กลยุทธ์ด้านอารมณ์และสังคมเพื่อเสริมพลังการเรียนรู้ ทำให้เรียนเร็วขึ้น มั่นใจมากขึ้น และถ่ายโอนความรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ได้ดี (Oxford, 1990 : 1-8) กลยุทธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการ 12 ประการของการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา (ยี่ตหยุ่น สอนได้ สังเกตได้บ้าง/ไม่ได้บ้าง เกี่ยวข้องทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ อารมณ์ และสังคม ฯลฯ; Oxford, 1990 : 8-14) ดังนี้

ประการที่ 1 ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายหลัก คือ มีความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารนั้น ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่แท้จริงในการใช้ภาษาในบริบทหนึ่ง ๆ อย่างมีความหมาย กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการสื่อสารอย่างกระตือรือร้นและก่อให้เกิดทั้งแนวทางทั่วไปและแนวทางเฉพาะในการส่งเสริมการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสาร

ประการที่ 2 ช่วยให้สามารถนำตนเองได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งการนำตนเองนี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้เรียนภาษา ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนไม่สามารถมีครูคอยชี้แนะการใช้ภาษาตลอดเวลา

นอกชั้นเรียนนอกจากนี้การนำตนเองยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาความสามารถในภาษาใหม่ที่เรียนด้วย

ประการที่ 3 ช่วยขยายบทบาทของผู้สอน นอกเหนือจากภาระหน้าที่ใหม่ในฐานะผู้อำนวยการอำนวยความสะดวก ผู้ช่วยเหลือ ผู้แนะแนวทาง ผู้ให้คำปรึกษา ผู้ให้ความร่วมมือ ผู้ให้ความคิด ผู้วินิจฉัย และผู้ร่วมการสื่อสาร ผู้สอนต้องรู้กลยุทธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ฝึกกลวิธีการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนมากขึ้น

ประการที่ 4 เน้นวิธีการแก้ปัญหา กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหา ช่วยให้งานสำเร็จและบรรลุผลตามเป้าหมาย เช่น ผู้เรียนใช้กลยุทธ์การใช้เหตุผล หรือกลยุทธ์การเดาเพื่อให้เข้าใจบทอ่านภาษาต่างประเทศได้ดีขึ้น กลยุทธ์การจำช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำในสิ่งที่ต้องการจำ กลยุทธ์ด้านอารมณ์ความรู้สึกช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย หรือมีความมั่นใจมากขึ้น ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ประการที่ 5 เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่กำหนดชัดเจนที่ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของตน เช่น การจดบันทึก การวางแผนการเรียนรู้ การประเมินตนเอง

ประการที่ 6 เกี่ยวข้องกับผู้เรียนในหลายด้าน นอกจากด้านความรู้ความเข้าใจยังรวมถึงด้านที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและตรวจสอบการเรียนรู้ ด้านอารมณ์ สังคม และด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาเป็นกระบวนการระหว่างบุคคลทั้งด้านอารมณ์ สังคม เท่า ๆ กับด้านความรู้ความเข้าใจและด้านการควบคุมตรวจสอบการเรียนรู้

ประการที่ 7 สนับการเรียนรู้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น ในการเรียนรู้ภาษาใหม่ต้องใช้ทั้งวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาที่จะทำให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ กลยุทธ์ดังกล่าว คือ กลยุทธ์การเรียนรู้โดยตรง ส่วนกลยุทธ์เมตาคอกนิทิฟ กลยุทธ์ด้านอารมณ์ และกลยุทธ์ด้านสังคมเป็นกลยุทธ์โดยอ้อม ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกันกับเนื้อหาโดยตรง แต่มีผลต่อการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามทั้งกลยุทธ์การเรียนรู้โดยตรงและกลยุทธ์การเรียนรู้โดยอ้อม ต่างมีความสำคัญและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ประการที่ 8 ไม่สามารถสังเกตได้ แม้ว่าในบางครั้งการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นสิ่งที่สังเกตได้ แต่กลยุทธ์การสร้างเชื่อมโยงทางความคิดหรือกลยุทธ์การจำไม่สามารถสังเกตเห็นได้ รวมทั้งกลยุทธ์ที่ผู้เรียนใช้นอกห้องเรียน จึงเป็นการยากสำหรับผู้สอนที่จะรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

ประการที่ 9 เป็นการปฏิบัติที่รู้ตัวเป็นส่วนใหญ่ การใช้กลยุทธ์การเรียนรู้หลาย ๆ ครั้งสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของผู้เรียนในการควบคุมการเรียนรู้ของตน นักวิจัยบางท่าน

เห็นว่ากลยุทธ์การเรียนรู้เป็นการปฏิบัติที่รู้ตัวเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามหลังจากได้ปฏิบัติหรือใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ไประยะหนึ่ง จะสามารถทำได้โดยอัตโนมัติ

ประการที่ 10 เป็นสิ่งที่สามารถสอนได้ด้วยการฝึกกลยุทธ์การเรียนรู้ (Learning Strategy Training) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษา การฝึกกลยุทธ์การเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ในการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้มากขึ้น และสามารถนำไปใช้กับงานได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ประการที่ 11 มีความยืดหยุ่น ไม่มีลำดับหรือรูปแบบที่แน่นอน ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ผสมผสาน และจัดลำดับตามความเหมาะสม

ประการที่ 12 ต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ระดับความตระหนักรู้ ขั้นตอนการเรียนรู้ สิ่งที่เป็นต่องานหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ความคาดหวังของผู้สอน อายุ เพศ สัญชาติ แบบการเรียนรู้บุคลิกภาพ ระดับความสนใจ และจุดประสงค์การเรียนรู้ภาษา (R., Oxford, 1990 : 8-14) สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยมีลักษณะของสมมติฐานการเรียนรู้และการรู้ภาษา (The Acquisition Learning Hypothesis) กระบวนการเรียนรู้ภาษาของคนเรามี 2 แบบ คือ การรู้ภาษา (Language Acquisition) และการเรียนภาษา (Language Learning) ดังนี้

1. การรู้ภาษา (Language Acquisition) เป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาที่มีกระบวนการคล้ายคลึงกับการเรียนรู้ภาษาแม่ เป็นการเรียนรู้ภาษาโดยไม่รู้ตัว ผู้เรียนจะไม่คิดว่ากำลังเรียนภาษาอยู่เพราะมุ่งที่ใช้ภาษาการสื่อสารเป็นสำคัญ ผู้เรียนมักไม่รู้ตัวว่าได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษาแล้วเพราะการไม่มีการเน้นเรื่องคำเกณฑดังกล่าว แต่ผู้เรียนจะรู้สึกได้ถึงความถูกต้องของภาษา แม้จะไม่ได้เรียนกฎเกณฑ์โดยตรง การเรียนรู้แบบนี้จึงมีลักษณะเป็นธรรมชาติ ไม่เป็นทางการ และมีความคงทน

2. การเรียนภาษา (Language Learning) เป็นวิธีการเรียนภาษาอย่างรู้ตัว เรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษาเป็นหลัก ผู้เรียนจะสามารถอธิบายกฎเกณฑ์ของภาษาได้ มีความรู้เกี่ยวกับตัวภาษาที่เรียน แต่ในกระบวนการเรียนด้วยวิธีนี้ ไม่มีการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเหมือนในชีวิตประจำวันจึงเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ (คราเชน Krashen อ้างใน สมพร โกมารทัต, 2555 : 23-25)

ยิ่งไปกว่านั้น แนวคิดของ Krashen ว่าด้วย The Acquisition-Learning Hypothesis ชี้ว่า กระบวนการพัฒนาภาษามีทั้ง การรู้ภาษา (language acquisition) ซึ่งเกิด

ตามธรรมชาติผ่านการใช้ภาษาในการสื่อสาร และ การเรียนภาษา (language learning) ซึ่งเป็นกระบวนการรู้ตัวที่มุ่งทำความเข้าใจกฎเกณฑ์ของภาษาทั้งสองส่วนเกี่ยวพันกันในการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารอย่างยั่งยืน (คราเชน อ่างใน สมพร โกมารทัต, 2555 : 23–25)

จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ภาษาทั้งสองรูปแบบคือ การรู้ภาษา (language acquisition) และการเรียนภาษา (language learning) มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม การรู้ภาษา (language learning) เป็นสิ่งจำเป็นในเบื้องต้นที่จะทำให้ผู้เรียนภาษาสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างอัตโนมัติเป็นธรรมชาติและจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ภาษาที่จะใช้ในการสื่อสารเพิ่มขึ้นโดยไม่มี ความกังวลว่าจะใช้ภาษาผิด

วัตถุประสงค์และกระบวนการสื่อสารภาษาอังกฤษ

การสื่อสารเป็นกลไกหลักของการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม ช่วยเชื่อมโยงผู้คน สร้างความเข้าใจ และถ่ายทอดวัฒนธรรม ในมิติการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การเข้าใจ โครงสร้าง กระบวนการสื่อสาร ช่วยให้การออกแบบการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยองค์ประกอบพื้นฐานประกอบด้วย ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อ (Channel) และ ผู้รับสาร (Receiver) พร้อม ปฏิกริยาโต้ตอบ (Feedback) เพื่อประเมินประสิทธิผล (กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์, 2551 : 4–5) ทิศทางการสื่อสารแบ่งได้เป็น ทางเดียว และ สองทาง ขึ้นกับการมี/ไม่มีการตอบสนอง แนวคิดของ Lasswell สรุปสาระการวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารไว้ว่า “ใคร กล่าวอะไร ผ่านสื่อใด แก่ใคร และเกิดผลอย่างไร” (Who says what in which channel to whom with what effect?) (Lasswell, 1966 : 12) ด้วยเหตุนี้ วัตถุประสงค์ของการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในบริบทสังคมร่วมสมัยจึงมุ่งที่

1. ความสามารถในการถ่ายทอดความหมายได้ตรงประเด็นและเหมาะสมตามบริบท
2. ความคล่องแคล่วและความถูกต้องควบคู่กัน
3. ความมั่นใจและความสามารถใช้ภาษาในสถานการณ์จริงทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
4. การใช้สื่อและช่องทางที่หลากหลายอย่างมีวิจารณญาณ

การสื่อสารเป็นกลไกสำคัญของการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยเชื่อมโยงผู้คนให้เกิดความเข้าใจและสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในมิติของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การเข้าใจโครงสร้างของกระบวนการสื่อสารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยกระบวนการสื่อสารประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร พร้อมด้วยปฏิริยาโต้ตอบที่ช่วยประเมินประสิทธิผลของการสื่อสาร ทั้งนี้กระบวนการสื่อสารสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งแบบทางเดียวและแบบสองทาง ขึ้นอยู่กับการมีหรือไม่มี การตอบสนองจากผู้รับสาร ซึ่งแนวคิดของ Lasswell ได้เสนอกรอบวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารว่า “ใคร กล่าวอะไร ผ่านสื่อใด แก่ใคร และเกิดผลอย่างไร” ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำความเข้าใจการสื่อสารในทุกบริบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในสังคมร่วมสมัยที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความสามารถในการถ่ายทอดความหมายได้ตรงประเด็นและเหมาะสมตามบริบท มีความคล่องแคล่วและถูกต้องในเวลาเดียวกัน มีความมั่นใจในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตลอดจนสามารถเลือกใช้สื่อและช่องทางการสื่อสารได้อย่างหลากหลายและมีวิจารณญาณ ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในยุคปัจจุบัน

แนวทางการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทสังคมร่วมสมัย

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านโครงสร้างองค์กร กระบวนการทำงาน เทคโนโลยี และแรงงานพหุวัฒนธรรม ทำให้การพัฒนาสมรรถนะภาษาอังกฤษเป็นเงื่อนไขสำคัญของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ (1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และ (3) ทักษะชีวิตและอาชีพ (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2568) แนวทางปฏิบัติสำคัญ ได้แก่

แนวทางที่ 1 สร้างแรงจูงใจ (Motivation) ทำให้ผู้เรียน “เห็นคุณค่าและเป้าหมาย” ของการมีทักษะภาษาอังกฤษ กำหนดเป้าหมายเฉพาะบุคคล และออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตรวจวัดได้ แรงจูงใจเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จในการเรียนภาษา (Lasswell, 1966 : 98)

แนวทางที่ 2 สร้างเจตคติเชิงบวก (Positive Attitude) ลดประสบการณ์เชิงลบด้วยบทเรียนที่ “สนุก มีความหมาย และเชื่อมโยงชีวิตจริง” ใช้การเรียนรู้แบบผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active Learning) ที่กระตุ้นการลงมือทำ (พรพิมล ริยา และธนงูร ขำศรี, 2552 : 13)

แนวทางที่ 3 เพิ่มความรู้และพัฒนาทักษะอย่างรอบด้าน บุรณาการ ฟัง-พูด-อ่าน-เขียน ให้ “ใช้ได้ ใช้ถูก ใช้เป็น และใช้คล่อง” กระตุ้นการเรียนรู้จากแหล่งรอบตัว เช่น ป้ายผลิตภัณฑ์ สื่อสิ่งพิมพ์ รายการสื่อ วัสดุงานจริงของหน่วยงาน รวมทั้งการสืบค้นออนไลน์ (British Council, 2568 :)

แนวทางที่ 4 เสริมความมั่นใจ (Confidence) ออกแบบกิจกรรม สถานการณ์จริง (Real-life tasks) เช่น การสัมภาษณ์ชาวต่างชาติในพื้นที่ท่องเที่ยว การนำเสนอภาษาอังกฤษในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความคุ้นชินและความกล้าใช้ภาษา (FMCP ENGLISH, 2568)

แนวทางที่ 5 คำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) สำรวจความถนัดและความชอบของผู้เรียน ปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้รายบุคคล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (วิไล แผงศรี, 2568)

แนวทางทั้ง 5 แนวทางล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักในการจัดการเรียนรู้ภาษาให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะการสร้างเจตคติเชิงบวกด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ “ผู้เรียนมีส่วนร่วม” เนื่องจากแนวทางนี้จะทำให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง นำสาระของภาษาไปสื่อสารซึ่งจะสอดคล้องกับการเรียนภาษาเพื่อการสื่อสาร

สรุปแนวทางการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทสังคมร่วมสมัย

ในยุคดิจิทัลและโลกการทำงานสมัยใหม่ การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นความจำเป็นเชิงยุทธศาสตร์ แนวทางที่ได้ผลคือการ ปลุกแรงจูงใจ สร้างเจตคติที่ดี พัฒนาทักษะครบวงจร ใช้ภาษาจริงอย่างต่อเนื่อง ออกแบบการเรียนรู้เฉพาะบุคคล ควบคุมการบูรณาการความรู้ไวยากรณ์กับการใช้ภาษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างมั่นใจ เหมาะสมตามบริบท และยั่งยืน

จะเห็นได้ว่า หัวใจหลักในหลักการเรียนรู้การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทสังคมร่วมสมัยทั้งในการศึกษา ธุรกิจ และการท่องเที่ยว ผู้ที่มีทักษะภาษาอังกฤษโดยเฉพาะการพูดจึงได้เปรียบในหน้าที่การงานและโอกาสทางอาชีพ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทสังคมร่วมสมัยควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาในสถานการณ์จริงมากกว่าการเรียนรู้ไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว โดยผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทในการกระตุ้นและอำนวยความสะดวกผ่านกิจกรรมหลากหลาย ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น มีความมั่นใจ และสามารถนำภาษาไปใช้ใน

บริบทต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ (acquisition) และการเรียนแบบมีแบบแผน (learning) ซึ่งต่างมีบทบาทเสริมกันในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงโดยเน้นความคล่องแคล่วควบคู่ความถูกต้องผ่านกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์สูง เช่น การสวมบทบาท การอภิปราย และงานกลุ่ม ในขณะเดียวกัน Task-Based Language Teaching (TBLT) ขยายแนวคิด CLT โดยใช้งานภาษาที่มีเป้าหมายชัดเจน (tasks) เป็นตัวขับเคลื่อน ช่วยสร้างหลักฐานการเรียนรู้ที่สังเกตได้และประเมินได้ง่ายกว่า ขณะที่ “ความรู้ดิจิทัล” ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อภาษาอังกฤษจริงจำนวนมากและฝึกทักษะการสื่อสารข้ามแพลตฟอร์มอย่างมีวิจารณญาณเชิงวิเคราะห์ CLT เน้นการปฏิสัมพันธ์และเจตคติทางภาษา ส่วน TBLT ทำให้การออกแบบการเรียนรู้ “จับต้องได้” ผ่านผลลัพธ์ของงาน เมื่อผสมกับกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาของผู้เรียน (เช่น การตั้งเป้าหมาย การประเมินตนเอง และกลยุทธ์อารมณ์-สังคม) จะเกิดวงจรพัฒนา ที่ช่วยให้ผู้เรียนก้าวจาก “รู้กฎ” ไปสู่ “ใช้ได้จริง” อย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ “การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทสังคมร่วมสมัย” ผู้จัดทำได้จัดทำเป็นองค์ความรู้ใหม่ตามแผนภาพดังนี้

CLT	→	TBLT
ฐานปฏิสัมพันธ์		งานภาษาที่จับต้องได้
กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา	→	ความรู้ดิจิทัล
(กำกับตนเอง/อารมณ์/สังคม)		(สื่อจริง/ข้ามแพลตฟอร์ม)
การออกแบบกิจกรรมฐานงาน	→	หลักฐานผลลัพธ์ของงาน
(Real-life tasks)		(ประเมินได้/สะท้อนผล)
วงจรพัฒนา: รู้กฎ → ใช้จริง	→	สมรรถนะการสื่อสารยั่งยืน
		(21st-century competencies)

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่สำหรับการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสาร

สรุป

การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในบริบทสังคมร่วมสมัยนั้นจะเห็นได้ว่าในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในโลกยุคดิจิทัลและการทำงานศตวรรษที่ 21 แนวทางสำคัญคือการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ ดังนั้นในการเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงองค์ความรู้ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในบริบทจริงให้มากที่สุด และควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาในสถานการณ์จริงมากกว่าการเรียนรู้ไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว โดยผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทในการกระตุ้นและอำนวยความสะดวกผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551). *ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตน.
- จุฑาภรณ์ ภารพบ และจิตตินารถ คำยอด (2558). การศึกษารูปแบบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้ให้บริการคุณภาพการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล. ใน *รายงานวิจัย. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา*.
- นฤมล จิตรเอื้อ และเชมมารี รัชชชุชีพ (2558). *กลยุทธ์การจูงใจการท่องเที่ยวระยะยาวแบบเปี่ยมสุขของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวต่างประเทศ*. เรียกใช้เมื่อ 12 มีนาคม 2568 จาก <http://www.bus.rmutt.ac.th/journal/pdf/vol7-no2-06.pdf>
- พรพิมล รียาย และธนากร ขำศร. (2552). การพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย. ใน *รายงานวิจัย. กองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่*.
- วิภาดา ประสารทรัพย์. (2542). *พฤติกรรมการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วิไล แฉงศรี (2568). *แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน : เภาให้ถูกที่คัน*. เรียกใช้เมื่อ 2 กันยายน 2568 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/457133>
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) (2568). *ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21*. เรียกใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2568 จาก <http://www.okmd.or.th/okmd-opportunity/new-gen/262/>

- สถาบันภาษาอังกฤษ. (2557). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่ตามกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากลระดับชั้นประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สมพร โกมารทัต (2555). รูปแบบการจัดการโปรแกรมภาษาญี่ปุ่นระดับอุดมศึกษาเพื่อธุรกิจนำเข้า. ใน *ดุชนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุชนิพนธ์จิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2551). *ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว (2568). *วารสารสถิติจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร ประจำปี 2558*. เรียกใช้เมื่อ 14 กันยายน 2568 จาก <http://wp.doe.go.th/wp/images/statistic/sy/sy2558.pdf>
- สุริน ร่วมคำ และคณะ (2568). *การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันโดยใช้บทบาทสมมติ*. เรียกใช้เมื่อ 23 กันยายน 2585 จาก <http://www.lannapoly.ac.th/mis/download.php?ResearchID=91>
- แสงระวี ดอนแก้วบัว. (2558). *ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- British Council. (2568). *วิธีที่ช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษให้มีสำเนียงคล้ายเจ้าของภาษามากที่สุด*. เรียกใช้เมื่อ 14 กันยายน 2568 จาก <https://www.britishcouncil.or.th/english/tips/how-to-improveyour-english-pronunciation-to-talk-like-a-native>
- Byrne, D. (1976). *Teaching Oral English*. London: Longman Group VK.
- Englishgang.com (2568). *ความสำคัญภาษาอังกฤษกับการทำงานในยุคปัจจุบัน*. เรียกใช้เมื่อ 30 สิงหาคม 2568 จาก <https://englishgang.com/>
- FMCP ENGLISH (2568). *การสร้างเชื่อมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ 5 วิธี*. เรียกใช้เมื่อ 2 กันยายน 2568 จาก <https://www.fmcpenglish.com>
- Lasswell, H.D. (1966). "The Structure and Function of Communication in Society". In *Public Opinion and Communication*. New York: Free Press.

R., Oxford. (1990). *Language Learning Strategies: What every teacher should know*. Boston, MA.: Heinle & Heinle.

Sujjanun, J. (2011). *Learning and teaching English grammar*. Chiang Mai: Chiang Mai University.